

ГІСТОРЫЯ БЕЛАРУСІ

(пералік пытанняў да дыферэнцыраванага заліку, экзамену)

Малыхіна Л.Ю., доцент кафедры гуманітарных наук

1. Прадмет і задачы гістарычнай навукі. Цывілізацыйныя і фармацыйныя тэорыі гістарычнага развіцця.

2. Перадызацыя сусветнай гісторыі. Асноўныя этапы сацыяльна-эканамічнага і палітычнага развіцця Беларусі.

3. Найстаражытнае насельніцтва на тэрыторыі беларускіх зямель. Прысвойваючая і вытвараючая гаспадаркі. Асаблівасці “неалітычнай рэвалюцыі” на беларускіх землях.

4. Этапы этнічнай гісторыі Беларусі. “Вялікае перасяленне народаў”. Балты, славяне, іх роля ў этнагенезе беларусаў. Рэлігійныя вераванні першабытных людзей.

5. Станаўленне ранніх дзяржаўных ўтварэнняў на беларускіх землях. Кіеўская Русь (862 – 1125 гг). Полацкае, Тураўскае і іншыя княствы на тэрыторыі Беларусі.

6. Культурнае жыццё ўсходніх славян ў эпоху ранняга сярэднявечча. Прыняцце хрысціянства.

7. Стварэнне Вялікага княства Літоўскага, Рускага і Жамойскага. Эвалюцыя ВКЛ ад адзінаўладдзя да саслоўна-прадстаўнічай манархіі.

8. Крэўская унія, яе наступствы. Барацьба ВКЛ з Тэўтонскім ордэнам і суперніцтва з Маскоўскай дзяржавай.

9. Феадалізм як грамадска-эканамічная фармацыя і яго станаўленне ў Еўропе. Асаблівасці сацыяльна-эканамічнага развіцця беларускіх зямель у ВКЛ.

10. Прычыны заключэння Люблінскай уніі 1569 г. Утварэнне Рэчы Паспалітай. Дзяржаўна-прававое становішча ВКЛ у Рэчы Паспалітай.

11. Рэч Паспалітая ў еўрапейскай геапалітыцы. Войны XVI-XVIII стст. і іх наступствы для беларускіх зямель.

12. Адраджэнне як з’ява глабальнага характару. Роля беларускай культуры часоў ВКЛ ў агульнаеўрапейскім культурна-цывілізацыйным працэсе.

13. Асаблівасці складвання канфесійных адносін на тэрыторыі Беларусі ў XVI-XVIII стст. Брэсцкая царкоўна-рэлігійная ўнія.

14. Асноўныя тэндэнцыі і дасягненні ў развіцці культуры беларускіх зямель ў эпоху Контррэфармацыі і Асветніцтва.

15. Першыя буржуазныя рэвалюцыі ў Заходняй Еўропе. Сацыяльна-эканамічнае развіццё беларускіх зямель у XVI-XVIII стст. (Аграрная рэформа 1557 г. “Другое выданне прыгонніцтва”).

16. Прычыны палітычнага крызіса Рэчы Паспалітай і яе падзелы паміж Аўстрыяй, Прусіяй і Расіяй.

17. Уваходжанне Беларусі ў склад Расійскай імперыі ва ўмовах фарміравання індустрыяльнага грамадства. Развіццё і зацвярджанне капіталістычнага ўкладу ў Еўропе і Амерыцы.

18. Асноўныя напрамкі саслоўнай, нацыянальнай, канфесійнай палітыкі самадзяржаўя Расіі ў беларускіх губернях. Сутнасць русіфікацыі.

19. План Агінскага 1811 г. Беларускія землі ў перыяд Айчыннай вайны 1812 г.

20. Беларускі нацыянальна-вызваленчы рух ў Расійскай імперыі, яго асноўныя мэты, этапы і формы. (Шляхецкія паўстанні ў беларускіх губернях. Ідэалогія лібералізму, народніцкія і сацыял-дэмакратычныя плыні. Узнікненне агульнарасійскіх і беларускіх партый. Рэвалюцыя 1905 – 1907 гг.). Фарміраванне беларускай нацыі.
21. Крызіс феадальна-прыгонніцкай сістэмы ў Расіі. Рэформы Кісялёва.
22. Сялянская рэформа 1861 г. і асаблівасці яе рэалізацыі на Беларусі.
23. Расійскі шлях палітычнай мадэрнізацыі: буржуазныя рэформы 60–70-х гг. XIX ст., асаблівасці іх правядзення ў беларускіх губернях.
24. Развіццё капіталістычных адносін у прамысловасці і сельскай гаспадарцы ў парэформенны час. (Прамысловы пераварот, сталыпінская аграрная рэформа і асаблівасці іх здзяйснення ў Беларусі).
25. Першая сусветная вайна і яе наступствы для Беларусі.
26. Лютаўская і Кастрычніцкая рэвалюцыі 1917 г. Новая расстаноўка палітычных сіл. Паўночна-Заходні край у 1917 г.
27. Першы Усебеларускі з’езд. Абвяшчэнне Беларускай Народнай Рэспублікі, яе гістарычнае месца.
28. Геапалітычнае становішча Беларусі ў 20 – 30-я гг. XX ст.: вынікі Першай сусветнай вайны; беларускае пытанне пры афармленні Версальска-Вашынгтонскай сістэмы.
29. Стварэнне беларускай савецкай дзяржаўнасці. Роля БССР у стварэнні СССР.
30. Усталяванне савецкай грамадска-палітычнай сістэмы ў БССР і яе асноўныя характарыстыкі. Палітычныя рэпрэсіі 30-х гг. XX ст.
31. Вынікі палітыкі “ваеннага камунізма” на Беларусі. Асаблівасці ажыццяўлення НЭПа ў БССР.
32. Стварэнне матэрыяльна-тэхнічнай базы індустрыяльна-аграрнага грамадства: правядзенне палітыкі індустрыялізацыі і калектывізацыі сельскай гаспадаркі ў БССР.
33. Станаўленне сістэм рэгулюемай эканомікі ў свеце. Прыкметы камандна-адміністрацыйнай эканомікі.
34. Станаўленне і развіццё савецкай беларускай культуры. Палітыка беларусізацыі. Дасягненні і супярэчнасці развіцця культуры і навукі ў 30-я гг. XX ст. Стаўленне савецкай улады да царквы.
35. Польшка-савецкая вайна 1919–1921 гг. Рыжская мірная дамова 1921 г. у гістарычным лесе беларускага народа. Грамадска-палітычнае, эканамічнае і нацыянальна-культурнае становішча Заходняй Беларусі ў складзе Польскай дзяржавы.
36. Прычыны і пачатак Другой сусветнай вайны. Уз’яднанне Заходняй Беларусі з БССР, першыя сацыялістычныя пераўтварэнні ў ёй.
37. Пачатак Вялікай Айчыннай вайны, абарончыя баі на тэрыторыі Беларусі.
38. Акупацыйны рэжым у Беларусі (адміністрацыйна-тэрытарыяльны падзел, эканамічная палітыка, генацыд).
39. Германская прапаганда і агітацыя. Калабарацыянiзм на акупаванай тэрыторыі БССР.
40. Асноўныя этапы станаўлення і развіцця партызанскага руху на тэрыторыі Беларусі. Партыйнае, камсамольскае і антыфашысцкае падполле.
41. Нацыяналістычнае польскае і ўкраінскае падполле ў заходніх абласцях Беларусі.
42. Вызваленне Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў (аперацыя “Баграціён”). Вынікі вайны для беларускага народа і яго ўклад у Перамогу над фашызмам.
43. Геапалітычныя змены на міжнароднай арэне пасля Другой сусветнай вайны. Супрацьборства дзвюх сацыяльна-палітычных сістэм у час «халоднай вайны» і яе заканчэнне.
44. Аднаўленне прамысловасці і сельскай гаспадаркі ў першае пасляваеннае пяцігоддзе. Калектывізацыя ў Заходняй Беларусі.

45. Экстэнсіўныя і інтэнсіўныя фактары развіцця эканомікі БССР у складзе адзінага гаспадарчага комплексу СССР у другой палове 40-х – 60-я гг. XX ст. Эканамічная рэформа 1965 г. і яе вынікі.

46. Эканоміка Беларусі ў 70-я – пер. пал. 80-х гг. Прычыны паступовага запавольвання тэмпаў эканамічнага росту і ўзнікнення цяжкасцяў у сацыяльнай сферы. Першыя спробы перабудовы эканомікі ў другой палове 1980-х гг.

47. Адукацыя, навука і культура БССР у пасляваенны перыяд: дасягненні і праблемы. Дзяржаўная рэлігійная палітыка і становішча канфесій ў 40–80-я гг. XX ст. Змены ў духоўным жыцці беларускага народа ў канцы 1980-х гг.

48. Хрушчоўская адліга. Нарастанне крызісу ідэалагічнай сістэмы ў 50-я – перш. палове 80-х гг. XX ст. (Грамадска-палітычнае жыццё ў СССР і БССР у першае пасляваеннае дзесяцігоддзе. Барацьба з антысавецкімі групамі. Ідэалагічныя кампаніі і палітычныя рэпрэсіі ў другой палове 1940-х – пачатку 1950-х гг. Асуджэнне культы асобы І.В. Сталіна. Спробы дэмакратызацыі грамадска-палітычнага жыцця ў другой палове 1950-х – 1964 гг. Нарастанне кансерватызму ў грамадска-палітычным жыцці ў 1970-я – першай палове 1980-х гг.)

49. Палітыка перабудовы, курс на паскарэнне сацыяльна-эканамічнага развіцця. Чарнобыльская аварыя і яе наступствы. Прычыны паглыблення эканамічнага крызісу ў СССР і БССР у канцы 80-х гг. XX ст.

50. Спробы мадэрнізацыі савецкай грамадска-палітычнай сістэмы падчас палітыкі гарбачоўскай перабудовы. Сутнасць стратэгіі новага палітычнага мышлення. Жнівеньскія падзеі 1991 г. у СССР і БССР. Змены ў сістэме міжнародных адносін на мяжы XX – XXI стст.

51. Абвяшчэнне Рэспублікі Беларусь. Заканадаўча-прававое афармленне яе дзяржаўнага суверэнітэту. (Прыняцце Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь 1994 г. Выбары прэзідэнта і фарміраванне новай сістэмы ўлады. Рэспубліканскія рэферэндумы 1995 і 1996, 2004 гг. і іх вынікі).

52. Распад СССР і новыя суадносіны сіл на сусветнай арэне. Утварэнне Садружнасці Незалежных Дзяржаў. Працэс стварэння Саюзнай дзяржавы Беларусі і Расіі.

53. Духоўна-культурнае жыццё беларускага народа ў 1990-я гг. – пачатку XXI ст.

54. Праграма пераходу да рынкавай эканомікі 1990 г. і яе рэалізацыя ў Рэспубліцы Беларусь. Станаўленне і рэалізацыя беларускай мадэлі сацыяльна арыентаванай эканомікі.

Неабходна ведаць гістарычныя паняцці, тэрміны і персаналіі:

Абсалютызм, Антанта, антыгітлераўская кааліцыя, Антычнасць, асадніцтва, аўтарытарна- таталітарны рэжым, Брэсцкі мір, Будны С., Варонка Язэп, Вітаўт, генацыд, генерал- губернатарства, гісторыя, гуманізм, Данілеўскі, “другое выданне прыгонніцтва”, дрыгавічы, дысідэнт, Дэкларацыя праў народаў Расіі,

дэмакратызацыя, ЕўрАзЭС, Ефрасіння Полацкая, жалезная заслона, жнівеньскі путч, Жылуновіч Д.Ф., земская рэформа, імперыялізм, індустрыялізацыя, інтэнсіўны і экстэнсіўны шляхі развіцця эканомікі, калабарацыянізм, Каліноўскі К.,

камандна-адміністрацыйная сістэма, Канстанцін Астрожскі, капіталізм, карэнізацыя, Касцюшка Т., крывічы, Леў Сапега, ліберум вета, Лівонская вайна, лінія Керзана, Лукашэнка А., ляднае земляробства, балты, Мазураў, Машэраў, Мікалай

Радзівіл Чорны, МТС, Мяснікоў А.Ф., натуральная гаспадарка, нацыя, неаліт, “новае палітычнае мышленне”, Нясвіжскі фарны касцёл, палітычная мадэрнізацыя, Панамарэнка П.К., партызанская зона, Паўночнае Адраджэнне, перабудова, першае і другое ўзбуйненні БССР, План Агінскага, Полацкая унія 1839 г., прамысловы пераварот, пратэстантызм, прыватызацыя, прышчэпаўшчына, разбор шляхты, санацыя, сацыяльна-эканамічная фармацыя, “СВБ”, Скарына Ф., Смутны час, СНД, Сталыпін П., Станіслаў Аўгуст Панятоўскі, стаханаўскі рух, Тарашкевіч Б., Тухачэўскі, Тэўтонскі ордэн, Унія, Усяслаў Чарадзея, феадалізм, халодная вайна, харчпадатак, хрысціянства, цывілізацыя, Рагвалод, Чарвякоў А., Шушкевіч С., этнагенез, Ягайла.